

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om åtgärder som gäller ombildande av Åbo Installationsverkstad till ett aktiebolag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att statsrådet i enlighet med lagen om utövande av statens delägarrätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet (740/91) berättigas att bilda ett aktiebolag som bedriver elentreprenadverksamhet. Aktiebolaget skall fortsätta verksamheten vid den statliga industriella in-

rättningen Åbo Installationsverkstad, som hör till trafikministeriets förvaltningsområde. Dessutom föreslås att statsrådet berättigas att enligt egen prövning sälja aktiebolagets aktiestock.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft omedelbart efter att riksdagen antagit den.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget

Åbo Installationsverkstad är en statlig industriell inrättning som lyder under trafikministeriet och som bedriver elentreprenadverksamhet. Verksamheten baserar sig på lagen om de allmänna grunderna för skötseln och tillgodogörandet av statens industriella inrättningar (168/31) och det beslut som statsrådet den 3 november 1960 fattat på grundval av den. I beslutet bestämdes att inrättningens namn är Åbo Installationsverkstad, att dess uppgift är att bygga elledningar och utföra el- och radioinstallationsarbeten samt att utföra reparationer och service inom dessa områden och att dess hemort är Åbo stad.

Åbo Installationsverkstad har tre avdelningar: avdelningar i Åbo och Helsingfors som utför elinstallationer i hus samt en linjeavdelning som bygger elledningar och väg- och gatubelysning. Inrättningens huvudkontor finns i Åbo.

Omsättningen vid Åbo Installationsverkstad uppgick 1990 till 74,5 milj. mk, vilket fördelade sig mellan avdelningarna på följande sätt:

Avdelningen i Åbo	ca 30,5 milj. mk
Avdelningen i Helsingfors	ca 27,5 milj. mk
Linjeavdelningen	ca 16,5 milj. mk

Kunder hos Åbo Installationsverkstad är nästan alla instanser som behöver elentreprenadarbeten. Kundkretsen har främst utgjorts av den offentliga sektorn, staten och kommuner samt privata byggherrar och byggnadsfirmor.

Åbo Installationsverkstad har skötts som ett budgetavhängigt affärsverk, vars resultat delvis har följts med hjälp av affärsbokföring. Åbo Installationsverkstad har uppvisat överskott sedan mitten av 1970-talet.

2. De föreslagna ändringarna

Ett budgetavhängigt affärsverk uppfyller inte längre kraven på modern företagsverksamhet. Verksamhetsformen borde bli ändamålsenligare och beslutsfattandet och verksamheten snabbare och smidigare. Vissa statliga affärsverk har

ändrats till affärsverk av ny typ (lagen om statens affärsverk 627/87) eller aktiebolag.

Vid en jämförelse mellan affärsverk av ny typ och aktiebolag är det uppenbart att för elentreprenadverksamhet är ett aktiebolag klart lämpligare än ett statligt affärsverk av ny typ. I ett aktiebolag är verksamhetssättet och beslutsfattandet smidigt, tillräckligt snabbt samt betonas de företagsekonomiska målen och verksamhetsprinciperna. Ett affärsverk av ny typ förutsätter å sin sida ansvar för samhälligt betydelsefulla uppgifter, något som Åbo Installationsverkstad inte har.

Lönemerkostnaderna för ett budgetavhängigt affärsverk är klart större än inom den privata sektorn. Lönemerkostnaderna vid Åbo Installationsverkstad år 1991 ca 14,5 procentenheter större än för en elentreprenadfirma inom den privata sektorn, något som inom den arbetskraftsintensiva elentreprenadbranschen försämrar Åbo Installationsverkstads konkurrensförmåga på ett avgörande sätt. Skillnaden ökar ytterligare ifall statsrådets principbeslut om åtgärder i syfte att stärka industrins verksamhetsförutsättningar träder i kraft. Utan extra pensionsbelastning är aktiebolagets lönemerkostnader ungefär 6,2 procentenheter större än för en privat, förutsatt att de övriga förmåner som baserar sig på statsrådsbeslut överförs till aktiebolaget med personalen. Avsikten är att finansministeriet skall låta utreda principerna för hur de bättre förmånerna skall finansieras.

Med stöd av vad som ovan anförts föreslås att ett statsägt aktiebolag som fortsätter verksamheten vid Åbo Installationsverkstad bildas. Det kan emellertid visa sig oöndamålsenligt för staten att äga en elentreprenadfirma och därför bör statsrådet också ha rätt att enligt egen prövning sälja det nya bolagets aktier.

För att verksamheten vid Åbo Installationsverkstad skall kunna fortsätta ostörd är det viktigt att de nödvändiga besluten fattas snabbt. Då blir den omställningsperiod som stör företagsverksamheten så kort som möjligt.

3. Ekonomiska verkningar

De siffror som presenteras i det följande baserar sig på en uppskattning av bokslutet den 31 juli 1991 och de justeras då bokslutet för överlåtelsedagen blivit klart.

a. Bildande av aktiebolaget och inledande av verksamheten

Målet är att aktiebolaget inleder sin verksamhet den 1 november 1991 (begränsningsdagen för företagsverksamheten).

Åbo Installationsverkstads anläggnings- och omsättningstillgångar, uppskattningsvis värda ca 11 088 000 mk, överförs som apportegendom antingen helt eller delvis till bolaget mot dess eget kapital och på lånevillkor. Värdet justeras på överlåtelsedagen. Den del av tillgångarnas värde som inte anvisas som apportegendom till aktiekapitalet och det övriga egna kapitalet överförs till aktiebolaget mot främmande kapital. Av det främmande kapitalet skall högst 5 000 000 mk vara skuld till staten utan säkerhet. Avsikten är att bilda en sådan finansieringsstruktur som med avseende på statsekonomi är minst neutral och som tål jämförelse med privata företag samt möjliggör en lönsam verksamhet vid Installationsverkstaden. Samtidigt vore det möjligt att beakta de kostnader som föranleds av eventuella tilläggsförmåner för personalen.

Den dag företagsverksamheten inleds övertar aktiebolaget ansvaret för Åbo Installationsverkstads halvfärdiga arbeten samt för förbindelser som ansluter sig till halvfärdiga arbeten och garantiarbeten, medan staten ansvarar för de säkerheter i anslutning till dessa arbeten som givits av Åbo Installationsverkstad.

Aktiebolagets ingående balans härleds ur Åbo Installationsverkstads utgående balans i enlighet med beräkningarna i anslutning till överföringen av tillgångarna, de halvfärdiga arbetena och garantiarbetena.

b. Tillgångar

Omsättningstillgångslagret uppskattas på basis av en inventering på överlåtelsedagen och dess värde har beräknats till 872 000 mk.

Anläggningstillgångarna uppskattas i enlighet med läget på överlåtelsedagen utgående från Åbo Installationsverkstads fastställda balansräkning den 31 december 1990 med maximala avskrivningar enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Den fasta egendom som överlåtits till aktiebolaget omfattar en tomt i Åbo jämte byggnader, vilkas sammanlagda värde har uppskattats till 8 507 000 mk.

De anläggningstillgångar som överläts till aktiebolaget omfattar alla handlingar och utgifter som behövs för att fortsätta verksamheten.

c. Halvfärdiga arbeten

De halvfärdiga arbetena överläts till aktiebolaget så att staten återställer de förskottsbetalningar den fått och aktiebolaget betalar tillbaka de rörliga och fasta kostnader som hänfört sig till de halvfärdiga arbetena. Till produkterna i den ingående balansen överförs även produkterna i den utgående balansen ökade med andelen fasta kostnader, vilken är 5 % av produkternas värde.

De fordringar och skulder som hänför sig till halvfärdiga arbeten i Åbo Installationsverkstads utgående balans övergår direkt till aktiebolaget. Dessa fordringar och skulder är försäljningsfordringar, resultatregleringsfordringar, inköpsskulder, förskottsbetalningar, resultatregleringsskulder och andra kortfristiga skulder. Ifall ovan nämnda fordringar överstiger skulderna utgör skillnaden aktiebolagets skuld till staten. Är fallet det motsatta erlägger staten skillnaden till bolaget.

d. Garantiarbeten

Aktiebolaget övertar ansvaret för de arbeten under garantitiden som Åbo Installationsverkstad ansvarar för. De antecknas bland den ingående balansens försäljningsfordringar och förskottsbetalningar. Garantiarbetena uppskattas föranledda kostnader som är 1,5 % av garantiarbetena, dvs. 849 000 mk. Denna post har beaktats i Åbo Installationsverkstads utgående balans som en post som ökar inköpsskulderna och minskar resultatet.

e. Inverkan på statsbudgeten

Ombildandet till aktiebolag förutsätter inget särskilt anslag i statsbudgeten. I den administ-

rativa bokföringen redovisas däremot resultatregleringsfordringarna, produkterna och de fasta kostnaderna som inkomst till staten. Förskotten på halvfärdiga arbeten redovisas inte som inkomst ens i den administrativa bokföringen, men de utgifter som ansluter sig till dem är kostnader i det administrativa bokslutet. Inkomstföringen minskas av resultatreglerings- och andra kortfristiga skulder som kan hänföras till de avslutade arbetena. Som inkomst till staten redovisas uppskattningsvis 16 122 000 mk. Dessutom får staten avkortningar och räntor på lån samt dividender.

f. Skattepåföljder

Då reserveringarna upplöses är Åbo Installationsverkstads vinst före skatt uppskattningsvis 5 014 000 mk. Detta kan innebära skattepåföljder i fråga om kommunalskatten. Staten svarar för de skatter som hänför sig till tiden före aktiebolagets bildande. Därför har, med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsbeskattningen och omsättningsskattepåföljderna, nu föreslagits ett stadgande, enligt vilket ett aktiebolag som sådant fortsätter Åbo Installationsverkstads verksamhet.

g. Personal

Avsikten är att den personal som är anställd vid Åbo Installationsverkstad på överlåtelsedagen övergår i aktiebolagets tjänst som så kallade gamla arbetstagare på de arbetsavtalsvillkor som tillämpas i aktiebolaget. Staten svarar för personalens pensionsskydd fram till överlåtelsedagen. Aktiebolaget svarar för det räknat från begynnelse dagen för företagsverksamheten med normal pensionsförsäkring enligt grundvillkoren i APL. Separat utreds behovet av särskilda pensionsarrangemang i samband med övergången.

Staten ansvarar även för de olycksfallsersättningsskyldigheter som uppkommit under Åbo Installationsverkstads tid.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

a. Arrangemang vid bildandet

Överföringen av Åbo Installationsverkstads verksamhet och personal till det nya aktiebolaget ordnas så att statsrådet till aktiebolaget överlåter den byggnadsplats som är i Åbo Installationsverkstads besittning, den byggnad som finns där och de halvfärdiga arbetena. Statsrådet bestämmer för detta ändamål värdet av egendomen och villkoren för överlåtelsen.

Personalen övergår i aktiebolagets tjänst som så kallade gamla arbetstagare. Efter bolagiseringen skall statsrådet ha rätt att vid behov sälja bolagets aktiestock.

b. Stiftande av lagen

Statsrådets befogenheter vid bildande av aktiebolaget, tecknande av aktiebolagets aktier och eventuell försäljning skall enligt lagen om utövande av statens delägarrätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet (740/91) basera sig på riksdagens samtycke. Av denna anledning föreslås att riksdagen befullmäktigar statsrådet att teckna alla aktier i aktiebolaget och därefter befullmäktigar statsrådet att vid behov sälja aktiestocken i det statliga aktiebolaget.

Den personal som är anställd hos Åbo Installationsverkstad på överlåtelsedagen övergår i aktiebolagets tjänst som så kallade gamla arbetstagare på de arbetsavtalsvillkor som tillämpas i aktiebolaget och bevarar i vissa fall rätten till totalpensionsskydd på den nivå som avses i lagen om statens pensioner och lagen om statens familjepensioner. För att den extra belastning som detta medför skall ersättas aktiebolaget av statens medel krävs även riksdagens samtycke, vilket har föreslagits i samband med 1991 års första tilläggsbudget.

Av denna anledning och för att åstadkomma

de övriga arrangemang som avses ovan föreslås en lag varigenom statsrådet på de villkor det bestämmer ges rätt att bilda ett aktiebolag som fortsätter verksamheten vid Åbo Installationsverkstad och att sälja aktierna i fråga.

Överlåtelsefullmakter beträffande anskaffning och försäljning av aktierna ingår i 1 och 2 §§ i lagförslaget. I 2 § ingår dessutom fullmakter att vidta andra åtgärder i anslutning till bildandet. I 3 § ingår en fullmakt varigenom staten förblir ansvarig för säkerheter och garantier som tagits i Åbo Installationsverkstads namn.

c. Stämpelskatten på den egendom som överläts till aktiebolaget

På grund av sakens natur bör de handlingar som uppgörs över överlåtelsen av fastigheterna vara befriade från stämpelskatt när lagfart söks. Ett stadgande om detta ingår i lagförslaget (4 §).

2. Ikraftträdande

För att den fortsatta verksamheten vid Åbo Installationsverkstad skall tryggas är det viktigt att den omställningsperiod som stör företagsverksamheten blir så kort som möjligt. Av denna anledning bör besluten i anslutning till bolagiseringen och en eventuell privatisering fattas snabbt. Förberedande åtgärder i anslutning till bildandet, såsom bl.a. samarbetsförhandlingar med personalen och bildande av aktiebolaget, har redan inletts. Målet är att aktiebolaget inleder sin verksamhet den 1 november 1991. Med anledning av vad som anförts ovan föreslås lagen träda i kraft så snart riksdagen har antagit den.

Med stöd av vad som ovan anförts föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om åtgärder som gäller ombildande av Åbo Installationsverkstad till ett aktiebolag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Statsrådet berättigas att bilda ett aktiebolag som bedriver elentreprenadverksamhet samt annan verksamhet i anslutning därtill och som är avsett att fortsätta verksamheten vid den statliga industriella inrättningen Åbo Installationsverkstad, som hör till trafikministeriets förvaltningsområde. Aktiebolagets aktier tecknas av staten genom att det markområde och de byggnader jämte anordningar samt annan egendom som är i Åbo Installationsverkstads besittning överläts till aktiebolaget.

Statsrådet har rätt att helt eller delvis sälja bolagets aktiestock.

2 §

Statsrådet bestämmer värdet av den egendom som skall överlåtas och villkoren för överlåtelsen samt vilken del av egendomen som skall sättas in i aktiebolaget mot aktier.

Statsrådet bestämmer också om övriga arrangemang som sammanhänger med bildandet av aktiebolaget.

Statens lån till bolaget kan utan säkerheter beviljas för ett kapital på 5 000 000 mark.

3 §

När aktiebolaget övertar ansvaret för slutförandet av Åbo Installationsverkstads arbeten och de arbeten som föranleds av årsgarantier som Åbo Installationsverkstad givit förblir verkstadens garantiförbindelser i kraft och gäller även aktiebolaget.

4 §

Bolaget är befriat från den stämpelskatt som enligt lagen angående stämpelskatt annars skall betalas för överlåtelsehandlingar som gäller egendom som nämns i denna lag.

Vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen samt omsättningsbeskattningen anses bolaget som sådant fortsätta Åbo Installationsverkstads affärsverksamhet.

5 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 31 maj 1991

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Trafikminister *Ole Norrback*

